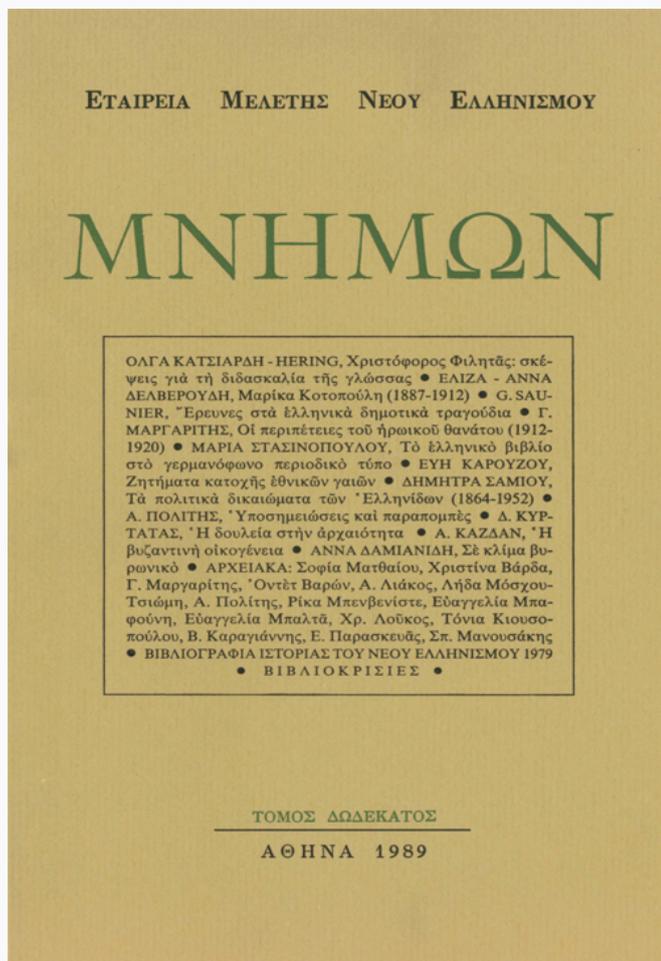

Μνήμων

Τόμ. 12 (1989)

ΣΕ ΚΛΙΜΑ ΒΥΡΩΝΙΚΟ

ANNA ΔΑΜΙΑΝΙΔΗ

doi: [10.12681/mnimon.415](https://doi.org/10.12681/mnimon.415)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΔΑΜΙΑΝΙΔΗ Α. (1989). ΣΕ ΚΛΙΜΑ ΒΥΡΩΝΙΚΟ. *Μνήμων*, 12, 209–210. <https://doi.org/10.12681/mnimon.415>

υποτάξουν τὸν ἄνθρωπο στὸ κράτος. Ἡ ἀπεριόριστη δύναμη τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα οὐσιαστικὰ προέρχεται, μέχρις ἐνὸς σημείου, ἀπὸ τὴ δύναμη αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς βυζαντινῆς οἰκογένειας.

A. Π. ΚΑΖΔΑΝ

ΣΕ ΚΛΙΜΑ ΒΥΡΩΝΙΚΟ*

Τις μέρες αυτές που τιμάται η μνήμη του λόρδου Βύρωνα, κοιτάζω το βαρὺ σύννεφο που μας σκεπάζει σαν να μην είναι καπνὸς καὶ σκουριές, ἀλλὰ ἓνα ἀγρυπνο ξένο βλέμμα, πυκνὸ καὶ ακούραστο, ἀβάσταχτο ἀπὸ ἀγάπη καὶ αγωνία να μας ερμηνεύσει. Σα νὰ ἴναι το πνεῦμα τοῦ λόρδου Βύρωνα που ποτέ δεν μας εγκατέλειψε. Κάτω ἀπὸ το βλέμμα τοῦ Ἑλλάς ἀνδρώθηκε, ἔγινε κράτος, μεγάλωσε, ἀπλώθηκε, ξαναμίκρυνε, καταστάλαξε, ξέφυγε ἀπὸ τὴ μικρὴ τῆς βαλκανικῆς μοίρα, ἔζησε πολέμους παγκόσμιους, οραματίστηκε τον εαυτὸ τῆς ἐλεύθερο σ' ἓναν ἐλεύθερο κόσμο, πέρασε ἐμφύλιο σπαραγμὸ, γαντζώθηκε στη ζωὴ, συνεχίζει. Μέσα στο γκριζὸ λονδρέζικο σύννεφο, το γνήσιο φογκ που κατέληξε να πλακώνει τὴν πρῶην φωτεινὴ τῆς πρωτεύουσα, ὄλ' αὐτὰ μοιάζουν κάποια ντουμανιασμένη στιγμή τοῦ μεσημεριοῦ, σα να μην ἔγιναν ποτέ. Σα να εἶναι ο ἐφιάλτης ἢ το ὄνειρο ἐνὸς νεαροῦ φιλέλληνα, τοῦ λόρδου Βύρωνα, ἢ ὁποιοῦ ἄλλου ρομαντικοῦ ξεκινὰ ἓνα ωραίο πρῶι, πριν δύο αἰῶνες σχεδόν, να γνωρίσει τὶς δυτικές ἐπαρχίες τῆς οθωμανικῆς αυτοκρατορίας. Να δει με τα μάτια τοῦ τὴ χώρα που πρέπει να γίνει ἡ Ἑλλάδα. Να τὴ γνωρίσει, σαν το πιο συνταρακτικό κομμάτι τῆς Ἑυρώπης τοῦ καιροῦ τοῦ. Να ἀγγίξει τὶς ἀρχαίες πέτρες καὶ να δει ἀπὸ κοντὰ τα μακριὰ μαλλιά των Σουλιωτῶν. Να ἀγαπήσει καὶ να ἀγαπηθεῖ. Να οραματιστεῖ το μέλλον τῆς. Ν' ἀγωνιστεῖ, γιατί ο ἀγῶνας τον μεθαίει. Λατρεύει τὶς ἔντονες συγκινήσεις. Καὶ ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἔντονη συγκίνηση. Ἐτσι τὴν βλέπει. Καὶ κείνη, μαγνητισμένη ἀπὸ το δημιουργικό τοῦ βλέμμα, τέτοια γίνεται. Καὶ τέτοια παραμένει.

Σπίτια νεοκλασικά τῆς Ἀθήνας καὶ κόρες τοῦ Μεταξουργείου. Κώδικες νομικοί ἀπὸ βαβάρους καθηγητὰδες. Πανεπιστήμια με ἀρχαίες κολώνες. Ἀρχαία δράματα παιγμένα ἀπὸ ψηλές Σουηδέζες. Φωνές με στόμφο καὶ νοσταλγία που ἀπαγγέλλουν μια γλώσσα νεκρὴ. Ο Μπαίρον πεθαίνει στο πολιορκημένο Μεσολόγγι.

Πριν πεθάνει ἔκανε πολλὰ. Ἐρωτεύτηκε, υπέφερε, περιπλανήθηκε, ἀλλὰ κυ-

* Αναδημοσίευση ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα *Η Αυγή*, 24 Ἰανουαρίου 1988.

ρίως, ονειρεύτηκε την ελεύθερη χώρα. Και η ελεύθερη χώρα γεννήθηκε κατ' εικόνα και ομοίωση του ονείρου του. Το οποίο έμοιαζε με την αλήθεια, αλλά ήταν πιο ρομαντικό. Η χώρα λοιπόν γεννήθηκε, εξαρχής πιο ρομαντική από την αλήθεια. Κι ακόμα έτσι έχει μείνει.

«Δεν είναι ελληνικά τα νεοκλασικά της Αθήνας» ωρύνονται οι αρχιτέκτονες. Η «κόρη των Αθηνών» ήταν μια ελαφρόμυαλη κοσμική, επιμένουν οι ερευνητές. Η Ελλάδα φτιάχτηκε έτσι όπως οι Ευρωπαίοι ονειρεύονταν την αρχαία, καταγγέλλουν οι φανατικοί του Βυζαντίου και της Ορθοδοξίας. Νοθεία όλα. Τα ακροκέραμα, η δομή του κράτους, η οργάνωση του στρατού, το οικογενειακό δίκαιο, η στολή των Ευζώνων της προεδρικής φρουράς, το Πανεπιστήμιο. Αναζητείστε αλλού την ελληνικότητα, φωνάζουν. Ψάξτε βαθιά την ελληνική ψυχή.

Κι αν ψάχνοντας την ελληνική ψυχή, βρούμε στο βάθος το βλέμμα του Μπαίρον και άλλων νεαρών ευγενών της εποχής του, που έπλητταν και ήρθαν εδώ να γνωρίσουν την αληθινή ζωή; Αν αυτό το βλέμμα μας έχει σημαδέψει; Αν δεν μπορεί να ξεκολλήσει από πάνω μας; Μήπως υπάρχουμε μέσα και μήπως σ' αυτόν το ρομαντισμό, είμαστε πιο αληθινοί απ' ό,τι στ' αλήθεια;

Δεν μπορώ να μην τους σκέφτομαι, περπατώντας στους ομιχλώδεις δρόμους της πρωτεύουσας. Εκείνους τους νεαρούς τρελούς που φτιάξαν την αληθινή Ελλάδα, τούτη εδώ. Έλληνες και ξένους, όλους πιο ρομαντικούς απ' ό,τι οι Γάλλοι φοιτητές το Μάη του '68. Τον Κλεάνθη και τον Σάουμπερτ που έκαναν το πρώτο πολεοδομικό της Αθήνας, που δυστυχώς δεν εφαρμόστηκε. Μας άφησαν στη μέση. Δεν μας φρόντισαν μέχρι το τέλος. Μας εγκατέλειψαν στους θιασώτες της πραγματικότητας.

Η πόλη αυτή, πιο πολύ κι απ' το ελληνικό κράτος, η Αθήνα, ήταν δική τους ιδέα. Τη σχεδίασαν μ' όλο τους το πάθος και τα γλυκά τους χρώματα, κι ύστερα την εγκατέλειψαν στα χέρια των ιδιοκτητών γης. Τολμηροί στις συλλήψεις, αλλά αδύναμοι κι εξαντλημένοι. Σαν τον Βύρωνα που πέθανε πριν απ' την έξοδο στο Μεσολόγγι.

Αν αντί να παλεύουμε το βλέμμα τους και την εικόνα τη δική μας που μας καθρεφτίζει, δεχόμαστε να βρούμε τα ίχνη τους σιγά σιγά... Στο παρελθόν και στο παρόν μας. Σ' αυτό που γίναμε και σ' αυτό που φτιάξαμε. Θα βρίσκαμε ίσως τον εαυτό μας κάποτε. Και δεν θα 'ταν απαραίτητα νοθευμένος. Ο έρωτας γονιμοποιεί, δεν νοθεύει.

Αλλά βέβαια αυτό, επιτρέψτε μου να πιστεύω, οι γυναίκες το καταλαβαίνουν καλύτερα.